

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการ และผลในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งศึกษากระบวนการติดตามหนุนเสริมงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในประเด็นการป้องกันควบคุมโรคติดต่อ มีขอบเขตการดำเนินงานครอบคลุม 3 อำเภอ ในจังหวัดยโสธร ได้แก่อำเภอเมือง คำเขื่อนแก้ว และมหาชนะชัย ดำเนินงาน 1 ปี 5 เดือน (1 ตุลาคม 2553 – 29 กุมภาพันธ์ 2555) ภายใต้ 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาโจทย์วิจัย การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย การติดตามหนุนเสริมและสรุปบทเรียน และการสื่อสารสาธารณะ โดยมีทีมวิจัยในชุดโครงการ จำนวน 71 คน และกลุ่มเป้าหมายในโครงการ จำนวน 290 คน การศึกษาใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตในขณะจัดกระบวนการเรียนรู้ และการจดบันทึกการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษามีดังนี้

1. การพัฒนาโจทย์เกิดโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น 4 โครงการ คือ 1) การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเฝ้าระวังและควบคุมโรคติดต่อ : กรณีศึกษาบ้านย่อ ตำบลย่อ อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ระยะที่ 1 2) การส่งเสริมสุขภาวะทางเพศแก่เด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้บริบทของชุมชนท้องถิ่นอีสาน : กรณีศึกษา บ้านคำน้ำสร้าง ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 3) การศึกษารูปแบบการดูแลสุขภาพโดยชุมชนบ้านหัวเมือง ตำบลหัวเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 4) แนวทางการเสริมสร้างสุขภาวะของกลุ่มแกนนำผู้ติดเชื้อ HIV/ผู้ป่วยเอดส์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

2. บทเรียนที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการพัฒนาคุณภาพโจทย์วิจัยโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิช่วยพิจารณาโครงการทำให้โจทย์ชัดขึ้นและได้บททวนวรรณกรรมเพิ่มขึ้น แต่ทำให้การขึ้นโจทย์วิจัยใช้เวลามากขึ้น และอาจจำกัดโอกาสในการทำวิจัยเรื่องที่ชุมชนคิดว่าเป็นปัญหา นอกจากนี้ยังพบว่ากระบวนการเก็บข้อมูลไม่เพียงพอแต่ทำหน้าที่ค้นหาศักยภาพและปัญหาของชุมชนเท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะของทีมวิจัยและคนในชุมชนอีกด้วย และการเรียนรู้ด้านในของพี่เลี้ยงช่วยทำให้ได้ฝึกสติและลดความทุกข์ได้บ้างจึงเป็นแผนที่ยังคงบรรจุไว้ในปีต่อไป อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ยังไม่สามารถตอบโจทย์วิจัยได้ทั้งหมดเนื่องจากการขึ้นโจทย์และการโอนเงินที่ล่าช้า

ข้อเสนอแนะ

ควรปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อให้การทำสัญญาเร็วขึ้น และควรหาจุดสมดุลระหว่างความเป็นวิชาการกับความเป็นวิจัยเพื่อท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างจากงานวิจัยอื่นๆ